

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Костика Ростислава Павловича

«Механізми державного регулювання територіального розвитку в Україні», подану до захисту на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 у Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Розвиток економіки України визначається станом її регіонів як соціально-економічних суб'єктів, та залежить від місця їхнього розташування і ресурсів, якими вони володіють, а також використанням різних конкурентних переваг регіонів. У зв'язку з цим, кожен регіон може бути конкурентоспроможним лише в напрямках свого розвитку, для реалізації яких у ньому є необхідний економічний потенціал

Важливо враховувати, що регіональне планування в країнах з ринковою економікою здійснюється в умовах також і приватного капіталу. Отже, регіональне планування і прогнозування не може ігнорувати регіональні стратегії, а також регіональну політику приватного бізнесу. Кожний регіон визначається способами управління економікою, соціально-економічними відносинами, екологічною ситуацією, раціональним використанням регіональних переваг, пошуком методів поєднання соціально-економічних інтересів, які можуть перебувати в суперечності. В регіоні в даний час необхідно мати, перш за все, сприятливе соціальне середовище, та планувати розвиток згідно Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року».

Одним з найважливіших напрямів соціально-економічного розвитку країни є формування гармонійних і сприятливих регіональних відносин. Регіон є невід'ємною складовою єдиної держави, вирішує свої проблеми та самореалізує свій потенціал за допомогою системи заходів політичних,

правових, економічно - соціальних програм, спрямованих на створення умов для виникнення та розвитку потенційних точок зростання регіону, що актуалізує вибір теми дисертаційного дослідження.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертації, є логічними і послідовними. Обґрунтованість представлених здобувачем наукових положень базується на аналізі інформаційно-нормативної бази, законодавчих актів України, вітчизняних і зарубіжних публікацій.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення теорії державного управління, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених із питань формування дієвих механізмів державного регулювання територіального розвитку в Україні.

Ознайомившись з дисертацією Костика Ростислава Павловича, зазначимо, що робота відрізняється змістовністю, логічною побудовою викладенням матеріалу, комплексним розкриттям досліджуваної проблеми. Завдяки цьому автор досяг поставленої перед собою мети дослідження.

Дисертацію присвячено обґрунтуванню теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо формування дієвих механізмів державного регулювання територіального розвитку в Україні.

Для реалізації мети й завдань дослідження використовувалася сучасна наукова методологія, заснована на принципах: системного підходу, специфіка якого визначається тим, що він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта і механізмів, що її забезпечують, на виділення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта і зведення їх в єдину теоретичну картину.

Автором використано низку наукових методів, зокрема: гіпотетико-дедуктивний метод формування методології дисертаційного дослідження, який дав змогу сформулювати гіпотезу дослідження, побудувати евристичні моделі формування дієвих механізмів державного регулювання територіального

розвитку в Україні.

Дедуктивний доказ висунутої гіпотези дослідження не тільки підтвердив правильність формування його методології, справедливості висновків, а й дав можливість також висунути й верифікувати практичні рекомендації з удосконалення досліджуваного об'єкта, а також:

провести структурно-функціональний аналіз, сутність якого полягає у виділенні елементів системи державного регулювання територіального розвитку в Україні;

визначити ряд порівняльних методів, що надали можливість аналізу стандартів і механізмів державного регулювання територіального розвитку в Україні;

впровадити: статистичний метод, що дав змогу розкрити реальні й точні факти стану досліджуваного об'єкта;

прогностичний метод, за допомогою якого визначено більш віддалені перспективи його розвитку;

теоретико-концептуальний метод, що визначив напрям дослідження, втілений в аналізі функцій, структури та параметрів об'єкта, та дав змогу позначити, осмислити, описати та порівняти роль механізмів державного регулювання територіального розвитку, уточнити їхні функції в діяльності кожної з підсистем, оцінити результати управлінського впливу, виявити перспективи й механізми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні наукового завдання щодо розвитку теоретичних засад та обґрунтуванні науково-прикладних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державного регулювання територіального розвитку в Україні.

Найсуттєвіші результати дисертаційного дослідження, які містять наукову новизну, полягають у тому, що:

Автором вперше розроблена методика оцінки якості стратегій соціально-економічного територіального розвитку держави, що охоплює, на відміну від існуючих досліджень, усі структурні елементи, а також змістовні характеристики стратегій для формування однакового повноцінного уявлення

про стан стратегічного планування на регіональному рівні і виявлення основних закономірностей в процесі стратегічного планування.

В роботі удосконалено системи цілеполягання регіональних стратегічних документів в умовах турбулентного стану національної економіки, та співвідношення фактичних і запланованих в стратегіях соціально-економічного розвитку показників валового регіонального продукту і загального безробіття, результати вивчення впливу ендогенних і екзогенних чинників на траєкторії регіонального розвитку, які отримані за допомогою застосування моделі множинної регресії, що дозволяють визначити зворотні залежності між базовим роком прогнозу, з одного боку, і темпами зростання грошових доходів населення і середньомісячної заробітної плати на прогнозний рік, з іншою, та визначення ресурсного забезпечення стратегій соціально-економічного розвитку регіонів конкретними джерелами фінансування, що суперечить теоретичним принципам стратегічного планування і чинному законодавству, на основі сформованих методологічних основ оцінки фінансових ресурсів, необхідних для реалізації стратегій, та рекомендації про практичне застосування такої оцінки в стратегіях регіонів;

Набуло подальшого розвитку теоретичні основи стратегічного планування на регіональному рівні, що доведено до визначення єдиного підходу та аналізу документів цілеполягання, зокрема, стратегій соціально-економічного розвитку регіонів, а також обґрунтування необхідності уточнення науково-методичного апарату в частині аналізу документів, що розробляються, система впровадження зарубіжного досвіду державного регулювання територіальним розвитком в Україні на основі систематизації моделей організації підтримки та розвитку громад, реалізованих за кордоном, що обумовлює різноманітність організаційних форм здійснення місцевого самоврядування, дослідження досвіду реформування територіальної організації в державах, та методи заохочення відповідно до наявного рівня фінансово-економічної забезпеченості регіонів.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 9 наукових працях, у тому числі – 5 статтях в наукових фахових виданнях, із них 1 стаття – в зарубіжному виданні, 4 – тезах конференцій. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження – 3,25 др.арк.

У наукових працях в повній мірі відзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації

Дисертація та автореферат оформлені згідно з існуючими вимогами. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий.

Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації. В цілому дисертаційна робота та автореферат, написані літературною українською мовою, легко читаються і сприймається.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів державної влади та у процесі формування механізмів державного регулювання територіального розвитку в Україні.

Теоретичні напрацювання автора дисертаційного дослідження було впроваджено у діяльність Національного агентства кваліфікацій як елемент аналітичного та методичного забезпечення процесів розробки кваліфікацій та підвищення якості публічного управління (довідка про впровадження №01/01.01-06/1648 від 28.07.2025).

Також в роботі Київського міського територіального центру соціального обслуговування Департаменту соціальної та ветеранської політики Київської міської ради для підвищення ефективності соціальної підтримки населення(довідка про впровадження №01/03-06/1305 від 08.04.2024).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи виконане дослідження, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження і побажання:

1. В дисертаційній роботі автором систематизовано зарубіжний досвід державного регулювання територіального розвитку (п. 2.3), але не акцентовано, досвід яких саме країн більше підходить для України.

2. Практичне значення одержаних у роботі результатів дійсно є підґрунтям до удосконалення ефективності організаційно-економічного механізму державного регулювання територіального розвитку, але, на жаль, автором не надано власної оцінки, коли запропоновані напрями удосконалення може бути ефективно втілено в Україні.

3. У вступі дисертаційної роботи надається перелік як українських так і закордонних науковців, які займалися дослідженням визначеної проблеми, але відсутнє посилання на їхні наукові праці у списку використаних джерел та літератури у дисертації.

4. Автореферат дисертації повною мірою відображає основні положення її дисертаційного дослідження. Наведені в авторефераті висновки висвітлюють глибину досліджуваної проблеми, викладені в логічній послідовності, а пропозиції достатньо обґрунтовані й відповідають українським реаліям. Однак з автореферату дисертації залишається незрозумілим які аспекти підвищення ефективності державної політики територіального розвитку України визначено автором.

5. В авторефераті дисертаційного дослідження не було відображено структуру регулювання діяльності об'єднаних територіальних громад в Україні, та на жаль бракує статистичного матеріалу за обраною темою, хоча в рукопису їх достатньо.

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Костика Ростислава Павловича.

Загальний висновок

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Костика Ростислава Павловича «Механізми державного регулювання територіального розвитку в Україні», відповідає вимогам МОН України, пунктів 9,10, 11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567 зі змінами, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

професор кафедри управління та адміністрування

Запорізького національного університету

доктор наук з державного управління, професор

Марина АЖАЖА

Підпис Ажажа
засвідчую Марина

НАЧАЛЬНИК
ВІДДЕЛУ КАДРІВ

А. А. Ажжа